

Skolotājam

Latviešu valoda mazākumtautību skolā v9.klase

Temata noslēguma darbs

Temats. Es nāku no savas tautas

Darba izpildes laiks. 80 min

Pārbaudes darba mērķi:

pārbaudīt skolēnu prasmi klausīties ar izpratni, tekstā atrast informāciju;

pārbaudīt skolēnu prasmi veidot plānveidīgu tekstu;

pārbaudīt skolēnu pareizrakstības prasmi;

pārbaudīt skolēnu zināšanas par darbības vārdu formām.

Pārbaudāmās prasmes	Atbilstība standartā
Saprot un izmanto dzirdēto informāciju dažādiem mērķiem.	16.2.
Caurskata tekstus, atrod tekstā nepieciešamo informāciju un svarīgākās detaļas; lasa tekstu detalizēti; analizē, secina; izvērtē un izmanto lasīto informāciju dažādiem mērķiem.	16.5.
Raksta plānveidīgu tekstu par dažādiem tematiem.	16.14.
Sniedz lietišķu informāciju atbilstoši saziņas mērķim un stila nosacījumiem.	16.17.
Standartkonstrukcijās lieto pieturzīmes atbilstoši latviešu valodas gramatikas normām.	17.7.
Izprot un ievēro gramatikas likumības atbilstoši saziņas vajadzībām, nepieļaujot sistemātiskas kļūdas.	17.5.
Ievēro valodas normas rakstos.	17.8.

Ieteicamie vērtēšanas kritēriji

Uzd.	Kritēriji	Punkti	Izziņas līmenis (pēc Blūma taksonomijas)
1.	Par katru saturiski atbilstīgu ierakstu tabulā – 1 p.	12	II līmenis
2.	Par katru saturiski atbilstīgu skaidrojumu – 1 p.	12	II līmenis
3.	Par katru gramatiski atbilstīgu darbības vārda formu – 1 p.	6	II līmenis
4.	Par katru pareizi ierakstītu priedēkli – 1 p.	6	II līmenis
5.	Vērtēšana pēc tabulas	12	II, III līmenis
	Kopā	48 punkti	

5. uzdevuma vērtēšanas kritēriji (rakstu darbs)

	Saturs	Teikumu un vārdu izvēle	Ortogrāfijas kļūdas	Interpunkcijas kļūdas
3	Saturs secīgs, pilnīgs, ievērota teksta veidošanas struktūra.	Teikumi daudzveidīgi. Ir precīzas teikumu robežas. Vārdu izvēle precīza un atbilstīga autora komunikatīvajam nolūkam.	Ir 0-1 ortogrāfijas kļūda.	Ir 0-2 interpunkcijas kļūdas.
2	Saturs pamatā secīgs, pilnīgs, kopumā ir ievērota teksta veidošanas struktūra. Ir dažas neprecizitātes teksta izveidē.	Teikumi pamatā vienveidīgi. Ir precīzas teikumu robežas. Ir 1-2 vārdu izvēles neprecizitātes.	Ir 2 ortogrāfijas kļūdas.	Ir 3 interpunkcijas kļūdas.
1	Saturs reizēm haotisks, ir teksta plānošanas kļūdas. Domu grūti uztvert.	Ļoti vienkārši teikumi. Reizēm teikumu robežas un struktūra neskaidras. Ir 3-4 vārdu izvēles kļūdas.	Ir 3-4 ortogrāfijas kļūdas.	Ir 4-5 interpunkcijas kļūdas.
Nevērtē	Saturs nav uztverams.			
		Kopā	12 punktu	

Vērtēšanas skala

Balles	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Punkti	1-5	6-10	11-15	16-21	22-27	28-32	33-36	37-40	41-44	45-48

Metodiskie ieteikumi

1. Iepriekšējā stundā skolēniem vajadzētu pastāstīt, kādi būs uzdevumi, kam jāpievērš uzmanība pārbaudes darba laikā.
2. Klausīšanās uzdevums jālasa divas reizes.

Teksts klausīšanās prasmes pārbaudei (1.uzd.)

Lībieši ir Baltijas jūras somu tauta, kura ir Latvijas pamatiedzīvotāji, kas pamazām iekļāvušies latviešos. Šī tauta apdzīvoja plašas tagadējās teritorijas – Kurzemi uz ziemeļiem no Abavas, Vidzemes piekrasti un iekšzemi, Gaujas lejteci, kā arī Daugavas lejteci. Visilgāk lībieši saglabājās Ziemeļkurzemē – Baltijas jūras piekrastē apmēram 60 km garā un 2 – 5 km platā joslā starp Ovīšiem un Ģipku, kur

bija 12 lībiešu ciemi. 19. gadsimta vidū lībieši vēl bija sastopami arī Ziemeļvidzemē, Svētciena apkaimē.

Mūsdienās, pēc Pilsonības un imigrācijas lietu pārvaldes datiem, nepilni 200 Latvijas iedzīvotāju reģistrējuši, ka viņu tautība ir lībietis. Latvijā un pasaulē lībiešu ir daudz vairāk, jo pārsvarā lībieši uzskata sevi par piederīgiem divām tautām – latviešiem un lībiešiem.

Zinātnieki uzskata, ka 2010. gadā pasaulē, tai skaitā Latvijā, kopumā varēja būt aptuveni 40 cilvēku, kuri spēj sazināties lībiešu valodā, bet lībiešu valodas pamatus apguvušo skaits ir ap diviem simtiem. No tiem lielāko daļu veido lībiešu valodas pētnieki un interesenti. 2011. gadā bija zināms tikai 1 cilvēks (Kanādā dzīvojošā Grizelda Kristiņa, dzimusi 1910. gadā), kam lībiešu valoda ir dzimtā (pirmā) valoda.

Mūsdienās darbojas Līvu savienība, Lībiešu kultūras centrs, Līvu fonds, Starptautiskā lībiešu draugu biedrība, kuru mērķis ir uzturēt valodu un kultūru, lai šī tauta neizzustu pavisam.

(Pēc *Lībieši 44 atbildēs*. R., LVA, 2011)

1. uzdevuma pareizās atbildes

Jautājums	Atbilde
<i>Kas ir lībieši?</i>	<i>somu tauta</i>
Kuras valsts pamatiedzīvotāji ir lībieši?	Latvijas
Kurā tautā iekļāvušies lībieši?	latviešos
Kurā vietā pie Gaujas dzīvojuši lībieši?	Gaujas lejtecē
Cik km garā joslā dzīvojuši lībieši Ziemeļkurzemē?	60 km
Cik lībiešu ciemu bijis starp Ovīšiem un Ģipku?	12
Cik cilvēku mūsdienās reģistrējušies kā lībieši?	200
Cik cilvēku spēj sazināties lībiešu valodā?	40
Kurām divām tautām lībieši uzskata sevi par piederīgiem?	latviešu un lībiešu
Ko apguvuši ap 200 cilvēku?	lībiešu valodu
Kuri cilvēki ir iemācījušies lībiešu valodas pamatus?	pētnieki un interesenti
Kur dzīvo vienīgā zināmā sievietē, kuras pirmā valoda ir lībiešu valoda?	Kanādā
Kāds mērķis ir ar lībiešiem saistītajām organizācijām?	uzturēt valodu un kultūru

2. uzdevuma pareizās atbildes

	Prūši	Grūnavs	Ozoli	Kirvaitis	Vaidelotis	Olekts	Perkūns	Potrumps	Patolo
Sena garuma mērvienība						X			
Par godu viņam tika uzturēta mūžīgā uguns							X		
Senprūšu svētvietā			X						
„Prūsijas hronikas” autors		X							
Par godu viņam tika barota čūska								X	
Garīgais vadonis				X					
Sena baltu tauta	X								
Priesteris					X				
Par godu viņam tika svētkos dedzināts pods ar taukiem									X
Mūsdienās kā tauta nepastāv	X								
Mūžzaļš			X						
Apšaubāmi godīgs		X							

3. uzdevuma pareizās atbildes

Simona Grūnava „Prūsijas hronika” (Fragmenti)

II. traktāts. 5. nodaļa

1. § Par vietu, kurā atradās ozoli, kuros bija dievi.

Lielais, resnais un varenais, augstais ozols, kurā bija velna māņi un atradās elku dievu tēli, bija vienmēr zaļš, ziemu un vasaru, pēc manām domām, - velna apmānīšana. Augšā tas bija plats un plašs, un tik kuplu lapotni, ka lietis nevarēja tur krist cauri. Visapkārt bija aizvilktas priekšā skaistas drānas, vienu vai trīs soļus no ozola un ap septiņām olektīm augstu.

Neviens nedrīkstēja tur ieiet iekšā, kā tikai kirvaitis (krīvs, garīgais vadonis – *autora piezīme*) un augstākie vaideloši (tautas priesteri – *autora piezīme*). Ja kāds no tiem nāca, viņi drānas atvilka nost. Ozols bija sadalīts trijās vienādās daļās. Katrā kā iztaisītā logā stāvēja viens elku dievs, un viņa priekšā atradās viņa dārgums.

Vienā pusē atradās Perkūna tēls, kā augšā teikts, un viņa dārgums bija uguns, lai vienmēr būtu ozola malkas uguns, dienu un nakti. Ja tā aiz nolaidības izdzistu, tad tas maksātu vaidelotim, kam tā bija uzticēta, kaklu; uz tās, t.i., uguns, upuri sadedzināja.

Otrā pusē atradās Potrumpa tēls. Viņa dārgums bija čūska, ko lielā podā vaidelotes baroja ar pienu un vienmēr apsedza ar labības kūļiem.

Trešais tēls - Patolo - atradās trešajā pusē. Viņa dārgums bija miroņa galva, cilvēka, zirga un govys, un tiem par dāvanu viņi savos svētkos palaikam dedzināja podā taukus. Visapkārt ozolam savās teltīs dzīvoja vaideloši. **Skolēnam**

Latviešu valoda mazākumtautību skolā
Temata noslēguma darbs
9. klase

Temats. Es nāku no savas tautas

Vārds, uzvārds _____

Klase _____

Datums _____

1. uzdevums. **Klausies skolotāja lasījumu un ieraksti īsas atbildes uz jautājumiem (2 – 4 vārdus)! (12 p.)**

Jautājums	Atbilde
<i>Kas ir lībieši?</i>	<i>somu tauta</i>
Kuras valsts pamatiedzīvotāji ir lībieši?	
Kurā tautā iekļāvušies lībieši?	
Kurā vietā pie Gaujas dzīvojuši lībieši?	
Cik km garā joslā dzīvojuši lībieši Ziemeļkurzemē?	
Cik lībiešu ciemu bijis starp Ovīšiem un Ģipku?	
Cik cilvēku mūsdienās reģistrējušies kā lībieši?	
Cik cilvēku spēj sazināties lībiešu valodā?	
Kurām divām tautām lībieši uzskata sevi par piederīgiem?	
Ko apguvuši ap 200 cilvēku?	
Kuri cilvēki ir iemācījušies lībiešu valodas pamatus?	
Kur dzīvo vienīgā zināmā sieviete, kuras pirmā valoda ir lībiešu valoda?	
Kāds mērķis ir ar lībiešiem saistītajām organizācijām?	

2.uzdevums. **Lasi tekstu un tabulā atzīmē ar X atbilstošo skaidrojumu!** (12 p.)

Senprūši dzīvoja mūsdienu Krievijas Kaļiņingradas apgabalā un Polijas Varmijas-Mazūrijas vojevodistē, Lietuvā - Rusnes salā. Tā ir tauta, kuru mūsdienās uzskata par mirušu baltu tautu, tomēr, piemēram, Latvijā pastāv Latvijas Prūšu biedrība, kurā apvienojušies cilvēki, kuru izcelsme cieši saistīta ar prūšiem. Šodien nav vairs viņiem savas teritorijas, bet entuziasti cenšas veidot un uzturēt jaunprūšu valodu.

Simona Grūnava „Prūsijas hronika” ir ziņu avots par prūšiem, kuru neuzskata par uzticamu ziņu avotu, tomēr nepatiesība tīrā veidā nepastāv, arī šajā hronikā droši vien ir kāds patiesības graudiņš.

Simona Grūnava „Prūsijas hronika” (Fragmenti)

II. traktāts. 5. nodaļa

1.§ Par vietu, kurā atradās ozoli, kuros bija dievi.

Liels, resnais un varenais, augstais ozols, kurā bija velna māņi un atradās elku dievu tēli, bija vienmēr, ziemu un vasaru, zaļš ,pēc manām domām, - velna apmānīšana. Augšā tas bija plats un plašs, un tik kuplu lapotni, ka lietus nevarēja tur krist cauri. Visapkārt bija aizvilktas priekšā skaistas drānas, vienu vai trīs soļus no ozola un ap septiņām olektīm augstu.

Neviens nedrīkstēja tur ieiet iekšā, kā tikai kirvaits (krīvs, garīgais vadonis – *autora piezīme*) un augstākie vaideloši (tautas priesteri – *autora piezīme*). Ja kāds no tiem nāca, viņi drānas atvilka nost. Ozols bija sadalīts trijās vienādās daļās. Katrā kā iztaisītā logā stāvēja viens elku dievs, un viņa priekšā atradās viņa dārgums.

Vienā pusē atradās Perkūna tēls, kā augšā teikts, un viņa dārgums bija uguns, lai vienmēr būtu ozola malkas uguns, dienu un nakti. Ja tā aiz nolaidības izdzistu, tad tas maksātu vaidelotim, kam tā bija uzticēta, kaklu; uz tās, t.i., uguns, upuri sadedzināja.

Otrā pusē atradās Potrumpa tēls. Viņa dārgums bija čūska, ko lielā podā vaidelotes baroja ar pienu un vienmēr apsedza ar labības kūļiem.

Trešais tēls - Patolo - atradās trešajā pusē. Viņa dārgums bija miroņa galva, cilvēka, zirga un govs, un tiem par dāvanu viņi savos svētkos palaikam dedzināja podā taukus. Visapkārt ozolam savās teltīs dzīvoja vaideloši.

(Pēc interneta materiāliem:

http://www.historia.lv/publikacijas/hronikas/simons_no_grunavas.htm)

Skaidrojums	Prūši	Grūnavs	Ozoli	Kirvaitis	Vaidelotis	Olekts	Perkūns	Potrumps	Patolo
Sena garuma mērvienība									
Pie viņa tēla tika dedzināta mūžīgā uguns									
Senprūšu svētvieta									
„Prūsijas hronikas” autors									
Čūska – kulta simbols									
Garīgais vadonis									
Sena baltu tauta									
Priesteris									
Par godu viņam svētkos tika dedzināts pods ar taukiem									
Mūsdienās kā tauta nepastāv									
Mūžzaļš									
Apšaubāmi godīgs									

3.uzdevums. **Izraksti no 2. uzdevuma teksta**

- **divus darbības vārdus ciešamās kārtas saliktajā pagātnē;**

-
- **divus darbības vārdus darāmās kārtas vēlējuma izteiksmē;**

-
- **divus darbības vārdus īstenības izteiksmes vienkāršās pagātnes 3 personā! (6 p.)**
-

4. uzdevums. **Ieraksti iederīgu priedēkli!** (6 p.)

at-, iz-, ie-, ap-, pie-, sa-

Baltu tautas senatnē ___dzīvoja ne tikai pašreizējo Eiropu no Urāliem līdz Atlantijas okeānam un Vidusjūras baseinu, bet arī plašas teritorijas uz austrumiem no tā. Tās bija attīstījušas varenu civilizāciju. Baltu tautas senatnē bija ___sniegušas ārkārtīgi augstu kultūras pakāpi. Lai ___minam vien daudzveidīgo rakstību: mezgli, cilpas, burti, ķīļraksts, hieroglifi un dažādi simboli. Balti dzīvoja pēc Dieva un dabas likumiem un bija ___veidojuši taisnīgu sociālo iekārtu. ___stājoties ledus laikmetam, baltu priekšteči bija spiesti doties uz dienvidiem, bet, tam beidzoties, viņu pēcteči pamazām ___griezās senču zemē, un no šī brīža mēs viņus dēvējam par baltiem.

5. uzdevums. (12 p.)

Interneta portālā notika diskusija „Kāpēc svarīgi apzināties savu tautību?”

Izlasi Maksima, Daces un Alana domas par šo jautājumu!

Esmu lepns, ka esmu krievs, jo krievu vēsture un kultūra ir bagāta un sena, tāpēc es esmu šīs vēstures un kultūras sastāvdaļa. Mans vectētiņš vienmēr teicis: „Lepojies, ka esi krievs, un nekad neaizmirsti to!”

Maksims

Kāda gan mūsdienās nozīme, no kuras tautas tu esi cēlies! Man vienai, kuras tautas gēni ir manī. Mūsdienās cilvēki pārvietojas pa visu pasauli. Arī mana ģimene pārcēlusies uz Latviju, kaut arī esam ungāri. Drīz būs tāds kokteilis, ka grūti saprast.

Alans

Kas gan es būtu bez saviem vecākiem, bez sava tautisko deju kolektīva un tautasdziesmām? Ko es dziedātu svētkos savu radu pulkā? Ir tik svarīgi apzināties piederību kādai tautai, identificēt sevi ar sev līdzīgajiem.

Dace

- **Komentē Maksima, Daces un Alana domas!**
- **Uzraksti, ko tu domā par šo jautājumu, pamatojot savu viedokli!** (220–250 vārdu)